

Ervaringen met systeemdenken in landbouw en voeding

Wim HAENTJENS

VVSG/ "Systeemdenken in gemeentelijk mondiaal en duurzaamheidsbeleid"

14 december 2021

Over ILVO

ILVO = Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek

Organigram

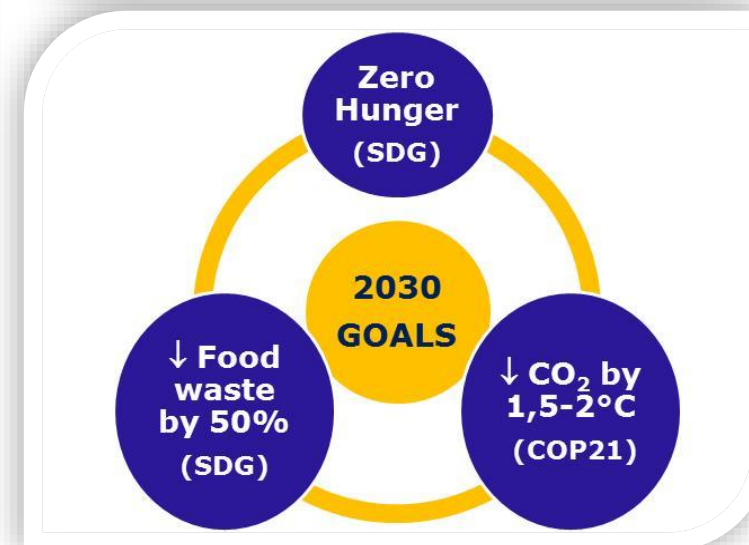
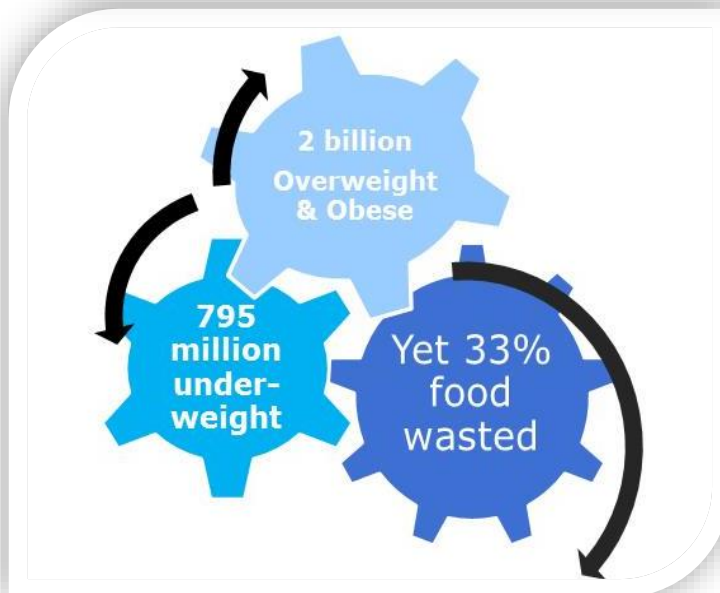
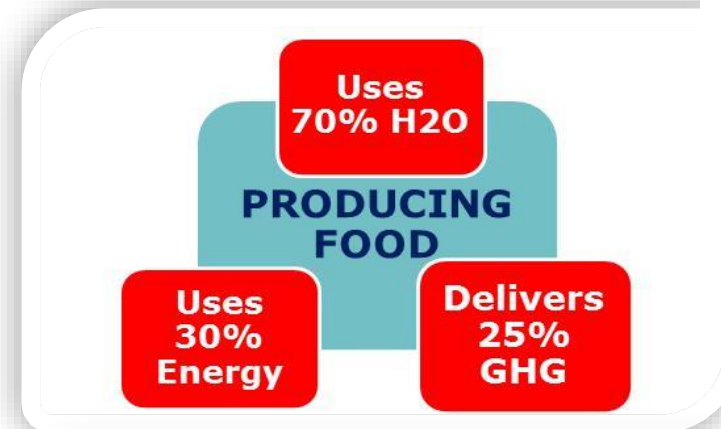
- 8 sites in Merelbeke, Melle, Oostende
- 200 ha proefvelden
- > 15,000 m² serres, > 20.000 m² stallen, > 40 geaccrediteerde labs, Pilootfabriek voeding

- Positief, proactief, professioneel, samenwerking, voorbeeldfunctie
- Principes van **systemdenken** en 'tacit knowledge'
- Transdisciplinair, Living Labs, technologieplatformen

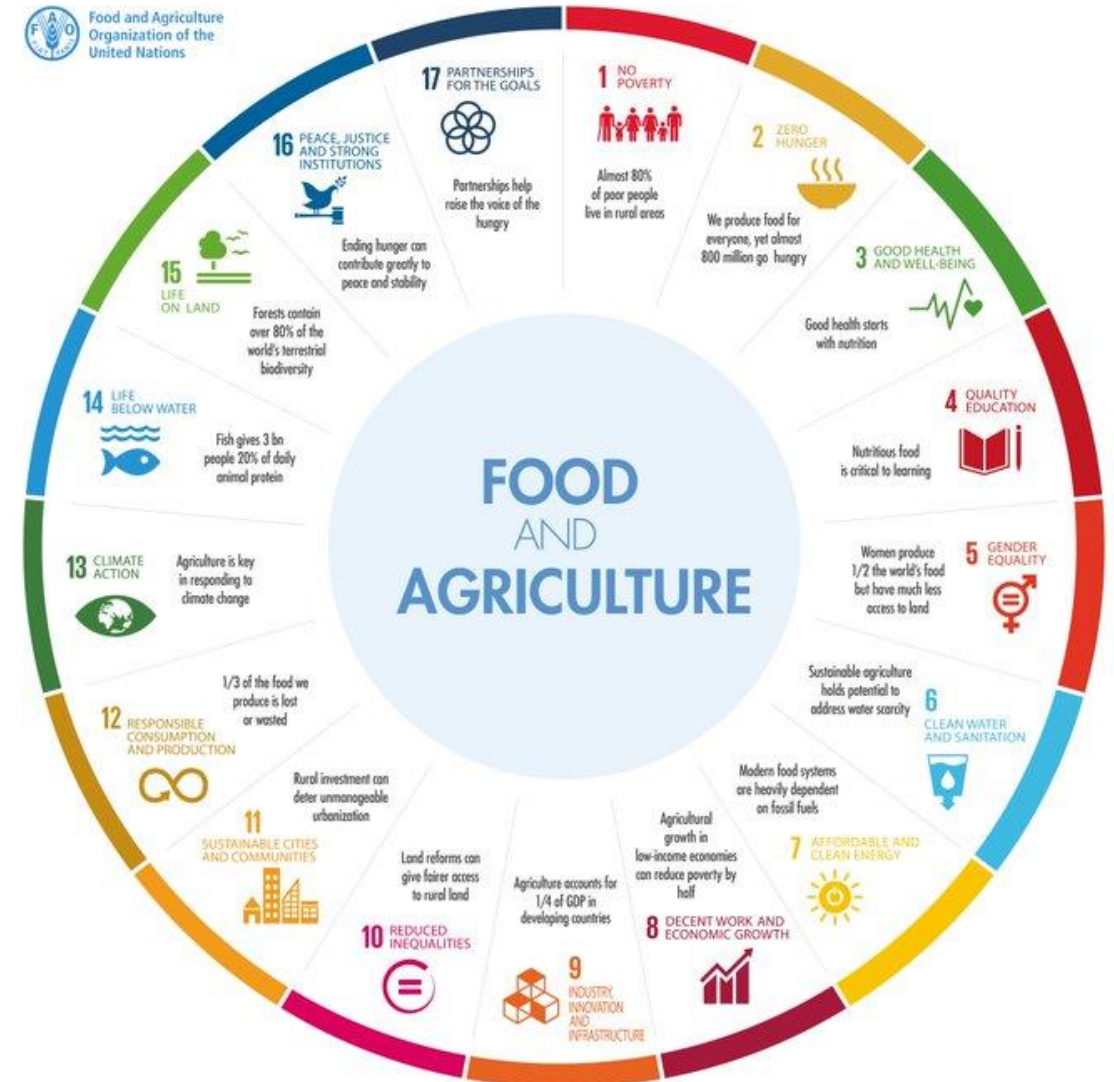
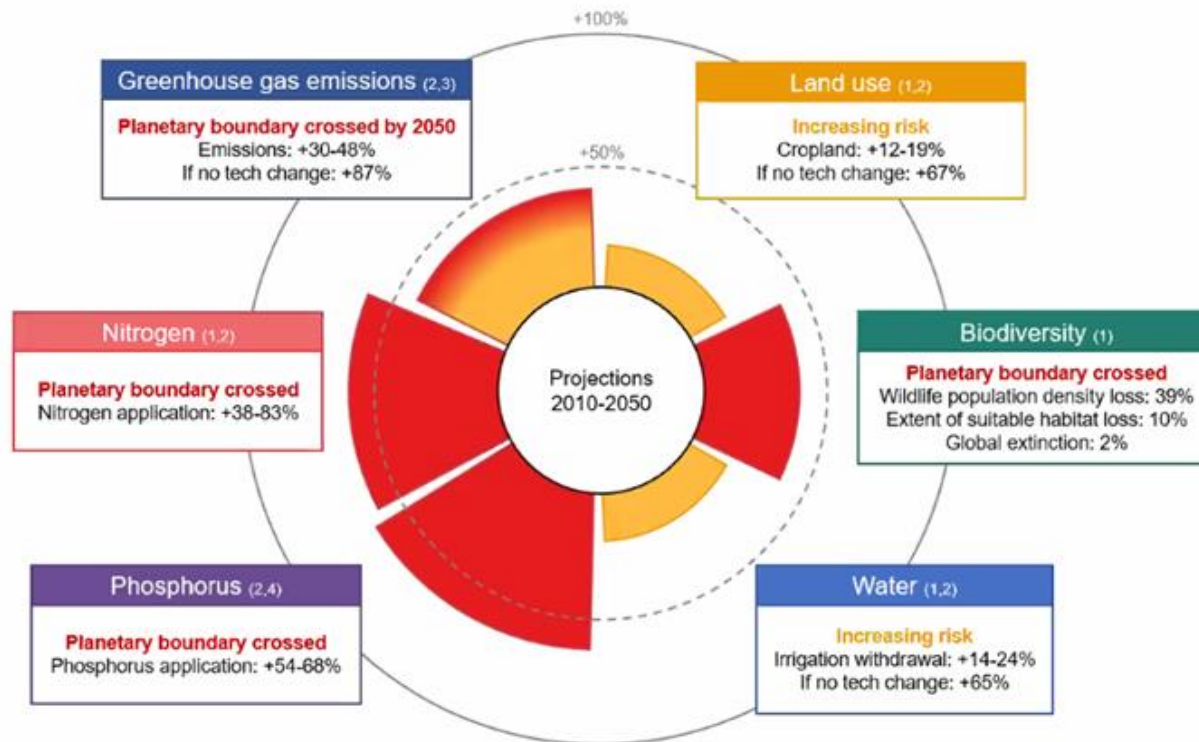
Inhoud

- 1) De (systemische) uitdaging : duurzame voedselsystemen
- 2) Ongestructureerde problemen, systeemdenken en systeemverandering
- 3) Wat gebeurt er zoal bij ILVO?

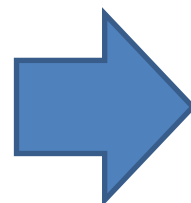
Een “perfecte storm”

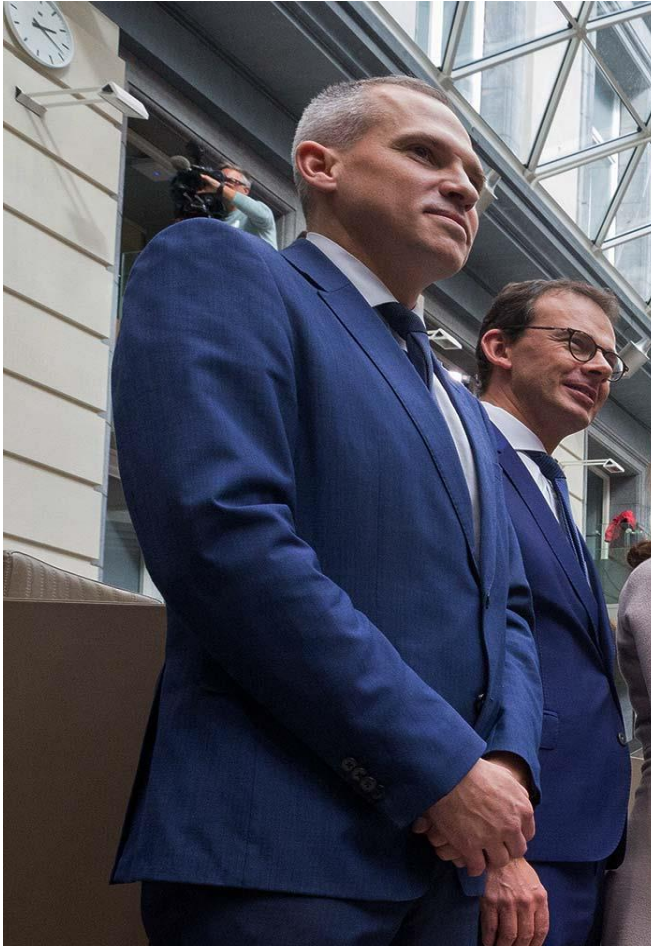
Grenzen overschreden – SDGs bedreigd

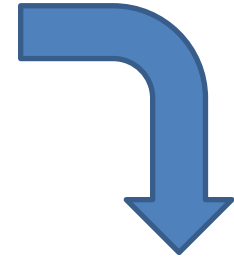
EU kader voor actie & samenwerking

Breed gedragen Vlaams voedselbeleid

“Gezond, duurzaam, voldoende en veilig voedsel aan een correcte prijs voor iedere schakel van de voedselketen staat centraal binnen een voedselbeleid. Het is dan ook van belang dat het huidige landbouwbeleid bijdraagt aan een sterk voedselbeleid waarin de voedselketen integraal en circulair bekeken wordt.”

Vlaamse kost (voedselstrategie)

Coördinatie: Minister Hilde Crevits

THE FOOD SYSTEMS SUMMIT

23 SEPTEMBER 2021 | NEW
YORK

- transform the way the world produces, consumes and thinks about food -> **to achieve the SDGs**
- a people's summit
- a solutions summit
- **guide** governments and other stakeholders looking to leverage their food systems to support the SDGs
- asking everyone **to take action** to transform the world's food systems
- create a system of **follow-up** and review to drive new actions and progress

**United
Nations**

Food Systems Summit 2021

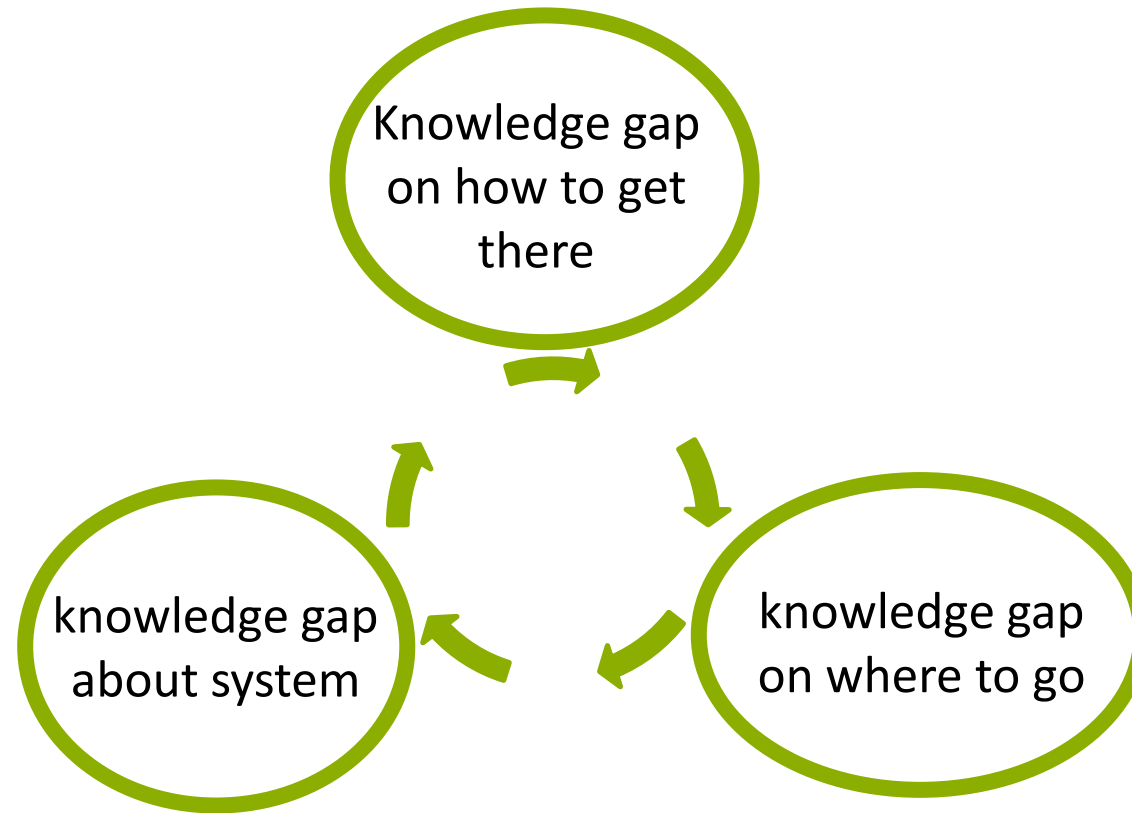
Inhoud

- 1) De (systemische) uitdaging : duurzame voedselsystemen
- 2) Ongestructureerde problemen, systeemdenken en systeemverandering
- 3) Wat gebeurt er zoal bij ILVO?

Wanneer is systeemdenken vooral nuttig?

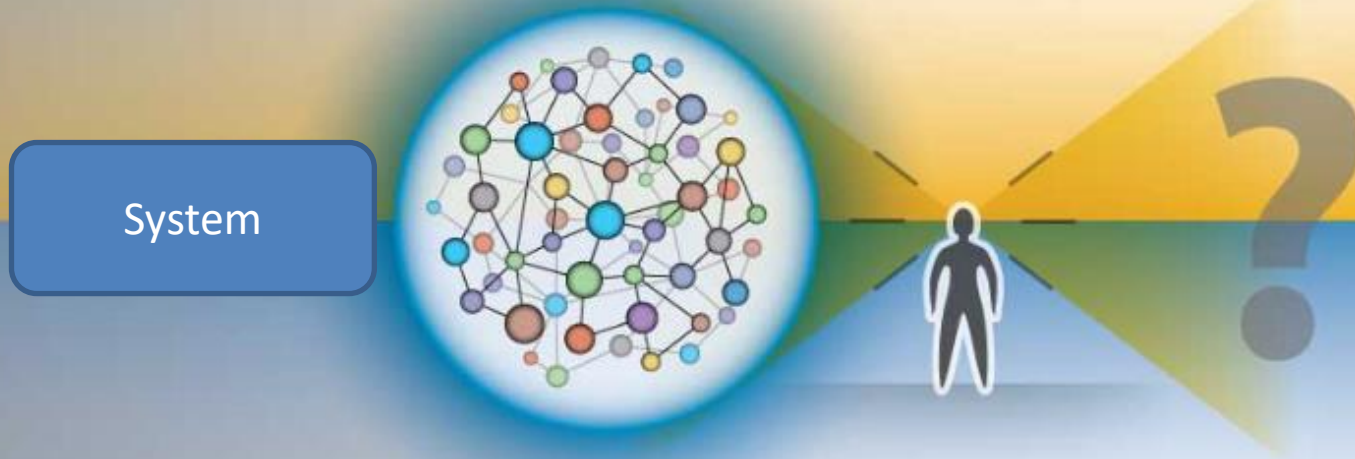
UNSTRUCTURED PROBLEMS

(Dr. Ir. Fleur MARCHAND)

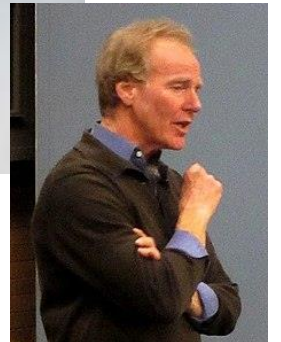
Alternatieve leidraad= Stacey matrix

Begrens. Welk probleem of systeem?

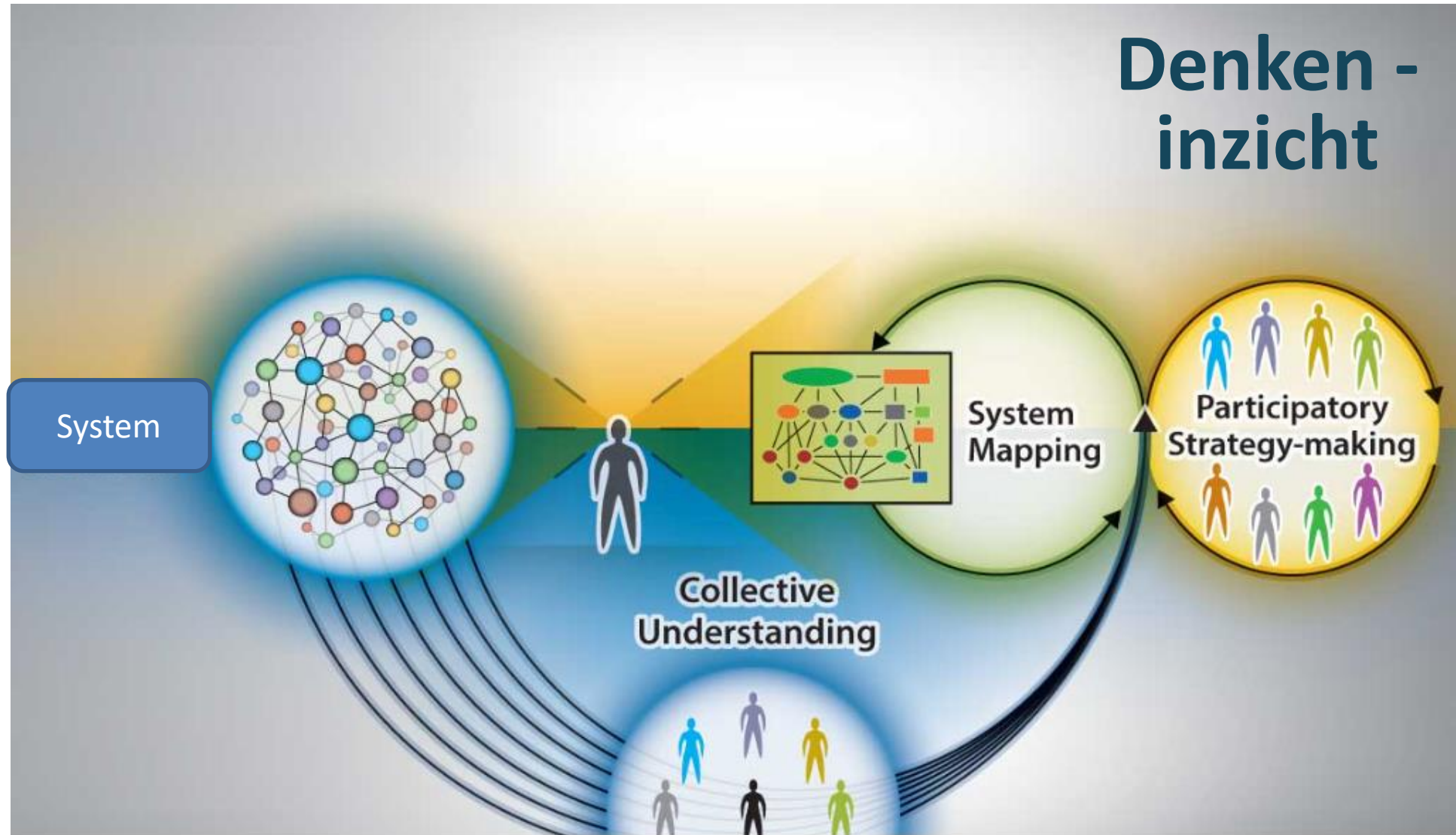

None of us see the system. We see our own part based on our background and history. And we all think we see the most crucial part.

Peter SENGE, The Fifth Discipline (2006)

Denken - inzicht

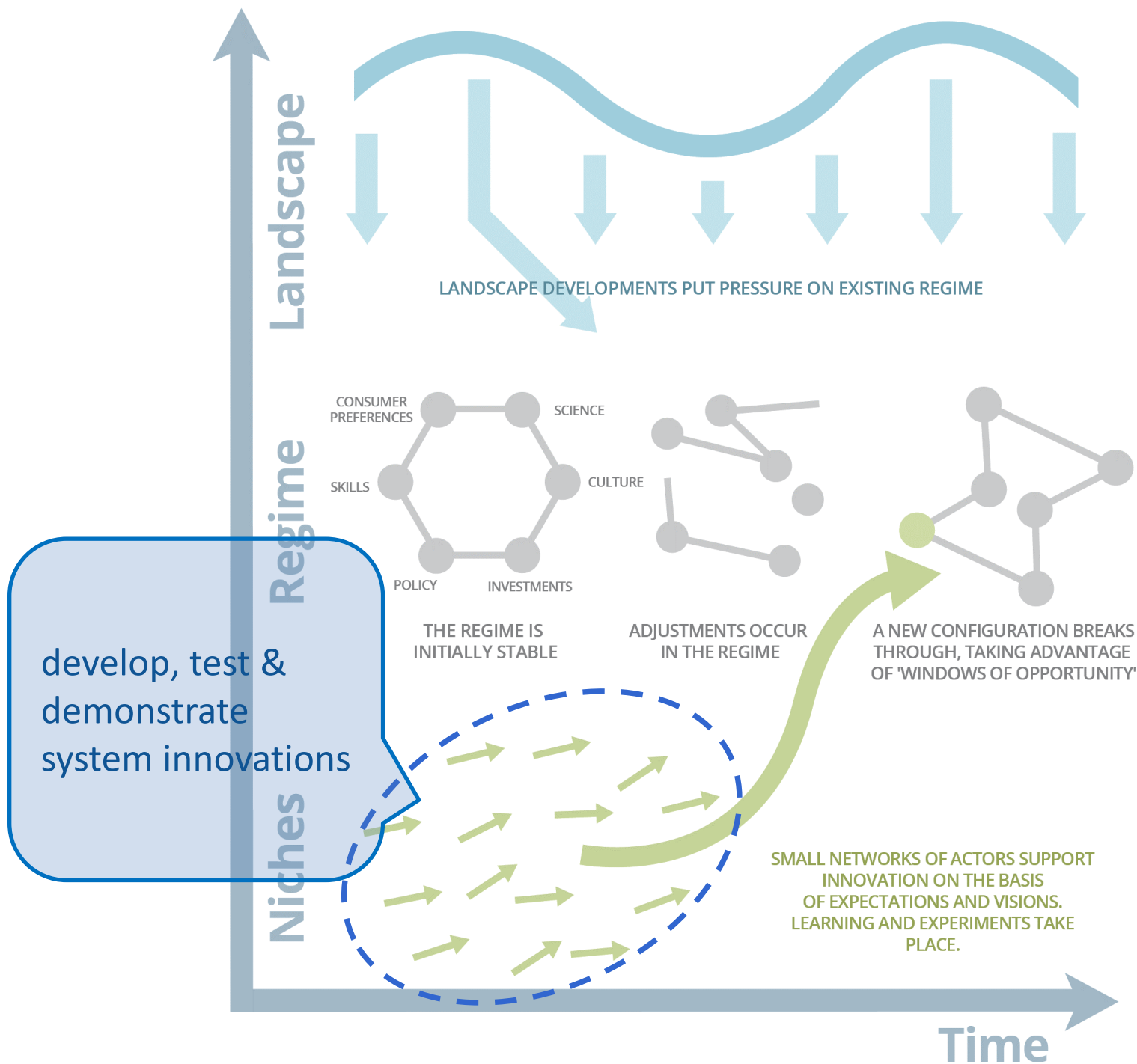
Doen, veranderen
en leren

“Oplossingen”? Of systeeminnovaties?

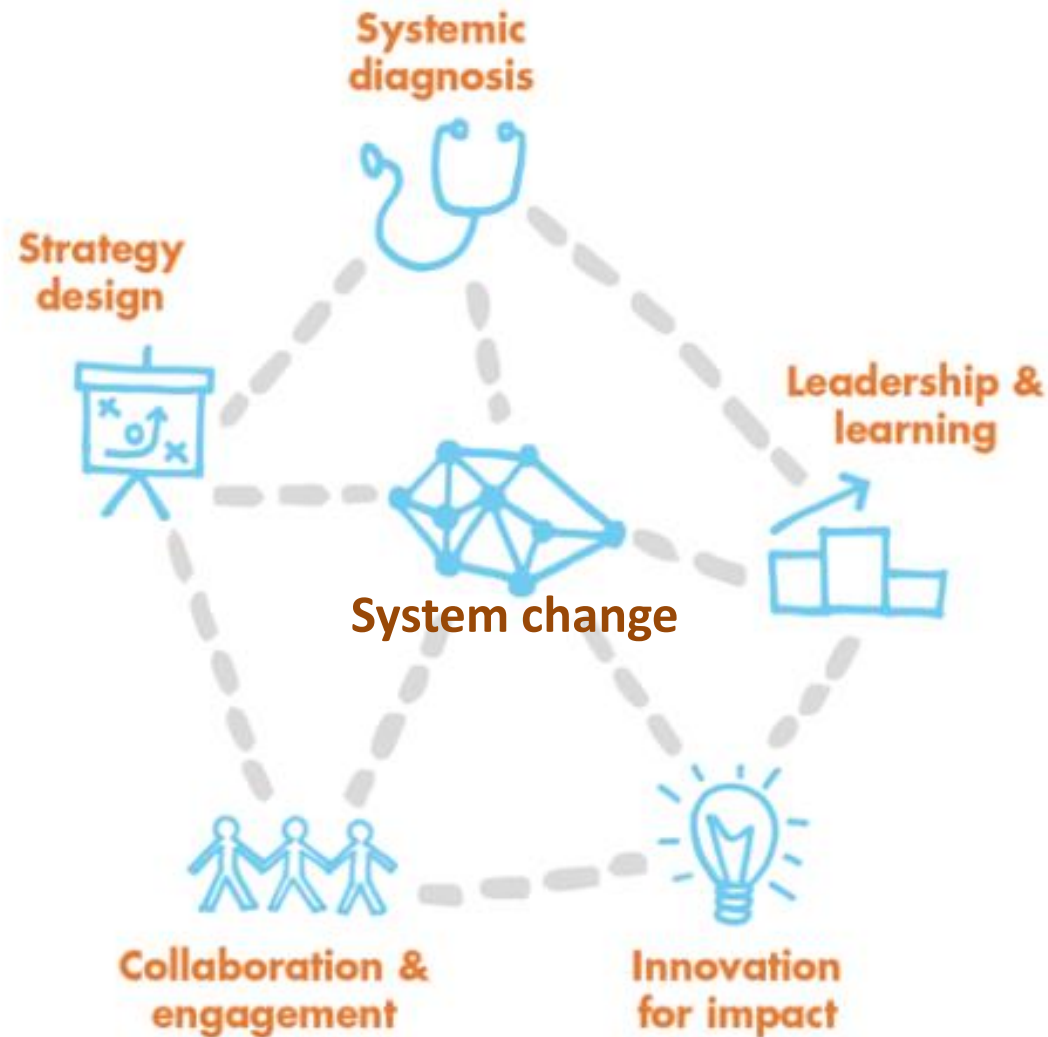
		OUTCOMES				Quantitative studies
	<u>TRANSFORMATIONS</u>	Target 2.1 Target 2.2		Target 2.3	Target 2.4 and envt. SDGs	
		Food availability (quantities)	Food access (prices)	Smallholder income	Environmental outcomes	
Demand side	Reducing waste and overconsumption					1, 4, 5, 6, 7
	Adopting healthy diets					4, 5
	Adopting sustainable diets					1, 2, 3, 6, 7
Trade	Improving trade integration					1, 5, 6
Supply side	Increasing agricultural productivity					1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
	Reducing food losses					1, 4, 5, 6, 7
	Improving agricultural practices and resource management					1, 3, 4, 7
	Protecting and reallocating resource to other SDGs					1, 3, 5, 6, 7

=> Meeloopeffecten (co-benefits) en trade-offs

LANGE TERMIJN

Aanpak, skills & tools voor systeemdenken en voor systeemverandering

Inhoud

- 1) De (systemische) uitdaging : duurzame voedselsystemen
- 2) Ongestructureerde problemen, systeemdenken en systeemverandering
- 3) Wat gebeurt er zoal bij ILVO?

ZEROW-project

Systemic Innovations Towards a Zero Food Waste Supply Chain

- EU project under Horizon 2020 (12 mln €; 2022 - 2025) – 45 partners
- **Ambition?** halving Food Loss & Waste (FLW) by 2030 and reaching near-zero FLW by 2050.
- **How?**
 - by employing a systemic innovation approach, to effectively address the multidimensional issue of FLW
 - the demonstration of innovations in nine real-life food chains (Systemic Innovation Living Labs or SILLs).
- **Role of ILVO?** help SILLs with system approach

- EU project onder Horizon 2020 (7,5 mln €; 2020 - 2023) – 30 partners
- **Ambition?** Launch a **citizen-driven transition** of the European food system towards a low carbon circular future, including a shift to less meat and more plant based diets.
- **How?** Establishes FoodSHIFT Accelerator Labs for maturing, combining, upscaling and multiplying existing food system innovations
 - across nine front-runner city regions & in twenty-seven follower city-regions.
- **Role of ILVO?** help cities with food system governance strategies (WP4)
 - to support the **acceleration of food system innovations**
 - to democratize food system governance(ILVO = co-lead met ZALF (Leibniz Centre for Agricultural Landscape Research))

accelerator labs in 9 cities

(including)

OOSTENDE

- Develop a **food strategy** for the city of Ostend
- agricultural park “Gardens of Stene” is the engine for :
 - stimulating the local food dynamics
 - raising awareness on short food supply chains and healthy diet.

BERLIN

- **Urban Food Hub prototype** for the Berlin-Brandenburg region
- provide space for multiple functions, including direct trade of regional food, sharing, preparation, consumption, and co-learning/experimentation.
- enable inclusive community building and empowerment.

DOSSIER

Korte keten

[Lokale voedselstrategieën](#) | [Marktwerking](#) | [Verdienmodel](#) | [Bedrijfsmanagement](#) | [Keten](#) | [Bio-landbouw](#) | [Korte keten](#) | [Hoeveverwerking](#) | [Marktconcept](#)

De Korte Keten krijgt de wind in de zeilen, en wereldwijde crisissituaties zoals onder andere de coronapandemie vormen daarbij onverwachte katalysators. Burgers geraken in toenemende mate betrokken bij het voedselsysteem en de rol die de landbouw daarin speelt. Consumenten vinden de weg naar de hoevewinkel en de lokale landbouwer. Ze erkennen de meerwaarde van seizoensgebonden en nabije voeding en zijn bewuster bezig met de mens en het verhaal achter hun voedsel. ILVO onderzoekt hoe de economische rendabiliteit van dit verdienmodel kan worden geoptimaliseerd.

STUDIEBEVINDING: Samenwerkingsverbanden, netwerking en lokale inbedding zijn *essentieel* voor de succesvolle korte keten onderneming

⇒ **Meer betrokkenheid van gemeentelijke/provinciale besturen zal veel impact hebben**

Experten: Olivier GUIOT, Maarten CRIVITS

- RE-ADJUST tool
- Tool/game om voedselbeleid te evalueren/verbeteren via open dialoog

(Re-Adjust: REflecting on & ADvancing Justice in Urban food Strategies)

SMAAL, SARA

Research Fellow

Social Sciences Unit at Institute for Agricultural and Fisheries Research, ILVO, Mellebeke, Belgium

RESEARCH INTEREST

- Bottom-up initiatives, community empowerment and place-based governance
- Local food systems, urban-rural relations and food sovereignty
- Participatory methods, interdisciplinary research and science communication

Dank u wel. Vragen?

wim.haentjens@ilvo.vlaanderen.be

Instituut voor Landbouw-,
Visserij- en Voedingsonderzoek
Eenheid Landbouw & Maatschappij
Burg. Van Gansberghelaan 115 bus 2
9820 Merelbeke – België
www.ilvo.vlaanderen.be